SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DKRM-140-152/(6)/14

Warszawa, 8 września 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk nr 2544).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu
wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 2544)

Przygotowany przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej projekt nowelizacji ustawy ma na celu dostosowanie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 427, z późn. zm.) do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r. sygn. akt K 31/12, w którym stwierdzono niekonstytucyjność przepisów art. 32b § 1 i 3, art. 37g § 5 i 37h § 2 tej ustawy.

Na wstępie wskazać należy, że prace nad wprowadzeniem w życie wytycznych Trybunału Konstytucyjnego zawartych w wyroku z dnia 7 listopada 2013 roku podjęto także w Ministerstwie Sprawiedliwości. Ich wynikiem jest projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (numer UD 141 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów). Projekt ten został w dniu 5 sierpnia 2014 r. przyjęty przez Radę Ministrów.

Zmiany zawarte w art. 1 pkt 1, 3 i 4 senackiego projektu nie są konkurencyjne wobec projektu procedowanego w Ministerstwie Sprawiedliwości. Natomiast zmiana zawarta w art. 1 pkt 2 senackiego projektu jest sprzeczna i nie da się pogodzić z projektem opracowanym przez Ministra Sprawiedliwości.

W ocenie Rządu zasługuje na uwagę senacka propozycja dodania do art. 27 u.s.p. § 2a i 2b, które nakładają na Ministra Sprawiedliwości obowiązek dołączania do pisemnego uzasadnienia zamiaru odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego, przedstawianego Krajowej Radzie Sądownictwa w związku z okolicznością, o której mowa w art. 37g § 5 lub art. 37h § 4 ustawy, odpisu pisemnego zastrzeżenia prezesa lub wiceprezesa, jeżeli zostało złożone. Uzasadnione jest, aby Krajowa Rada Sądownictwa mogła, przed wydaniem opinii w przedmiocie zamiaru odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego, zapoznać się ze stanowiskiem tego prezesa lub wiceprezesa.

Wskazać jednak należy, że zgodnie z art. 85c Regulaminu Senatu (M. P. z 2010 r. Nr 39, poz. 542, z późn. zm.) projekt ustawy wykonującej orzeczenie

Trybunału Konstytucyjnego może obejmować wyłącznie zmiany zmierzające do wykonania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz ich niezbędne konsekwencje. Wątpliwości może budzić, czy zmiany zawarte w art. 1 pkt 1 projektu zmierzają bezpośrednio do wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego lub są ich niezbędną konsekwencją. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w zakresie art. 37g § 5 oraz 37h § 2 u.s.p. jest wykonywany przez art. 1 pkt 3 i 4 projektu. Uregulowania zawarte w art. 1 pkt 1 projektu stanowią raczej dodatkowe zabezpieczenie wykraczające ponad wymogi sformułowane przez Trybunał Konstytucyjny, należy bowiem zwrócić uwagę, że w cytowanym na stronie 7 uzasadnienia projektu fragmencie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, dotyczącym instrumentów prawnych umożliwiających prezesowi sądu apelacyjnego zakwestionowanie zasadności odmowy przyjęcia przez Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej, wymieniającym prawo do wniesienia zastrzeżeń i obowiązek odpowiedzi na nie Ministra Sprawiedliwości albo uruchomienie procedury kontrolnej z udziałem KRS, występuje alternatywa rozłączna. W związku z powyższymi wątpliwościami należałoby rozważyć usunięcie z projektu senackiego zmiany zaproponowanej w art. 1 pkt 1.

Zasadne w świetle wyżej wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego są senackie propozycje zmian art. 37g i 37h u.s.p. Nadmienić jednak należy, że co do istoty tożsame zmiany przewiduje projekt zmiany u.s.p. procedowany w Ministerstwie Sprawiedliwości. Projekty różnią się w zakresie wymogu podania przez Ministra Sprawiedliwości motywów decyzji o uchyleniu albo odmowie uchylenia uwagi wskutek zastrzeżeń złożonych przez prezesa albo wiceprezesa sądu (lub odpowiednio odmowy przyjęcia informacji rocznej), a także w zakresie poinformowania prezesa o takiej decyzji. W ocenie Rządu wprowadzanie takiego wymogu nie wydaje się konieczne.

Art. 1 pkt 2 senackiego projektu nowelizujący art. 32b § 2a u.s.p. stanowi, że jeżeli Minister Sprawiedliwości, pomimo uchwały zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji o negatywnym zaopiniowaniu sprawozdania dyrektora sądu apelacyjnego z działalności sądów na obszarze apelacji w części odnoszącej się do działalności danego sądu, nie znajduje podstaw do odwołania dyrektora sądu, ma obowiązek przekazać sprawę do rozstrzygnięcia Krajowej Radzie Sądownictwa, której uchwała w tej sprawie jest wiążąca.

Wskazać trzeba, że nowelizacja tego przepisu przewidziana jest również w projekcie opracowywanym w Ministerstwie Sprawiedliwości. Według tego ostatniego projektu (art. 1 pkt 11 projektu nowelizujący art. 32b § 1 u.s.p.), Minister Sprawiedliwości odwołuje dyrektora sądu jeżeli zgromadzenie ogólne sędziów apelacji w ciągu dwóch kolejnych lat negatywnie zaopiniuje roczne sprawozdanie z działalności sądów działających na obszarze apelacji, w części dotyczącej działalności danego sądu, a także na wniosek prezesa sądu apelacyjnego poparty negatywną opinią zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji dotyczącą sprawozdania z działalności sądów działających na obszarze apelacji, w części dotyczącej działalności danego sądu.

Jak wynika z powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, niekonstytucyjność dotychczasowego rozwiązania wynika z faktu, że nie określa ono skutków, jakie wywołuje dla Ministra Sprawiedliwości negatywna opinia zgromadzenia sędziów, co narusza zasadę podziału i równowagi władz oraz zasadę niezależności i odrębności władzy sądowniczej.

Zaproponowane w projekcie senackim unormowanie jest jednym z sugerowanych przez Trybunał Konstytucyjny rozwiązań, polegającym na wprowadzeniu procedury rozstrzygania sporu w razie rozbieżności stanowisk Ministra Sprawiedliwości i zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji. W obu projektach spełniony jest postulat decydującej roli organów władzy sądowniczej w procedurze odwołania dyrektora, które powinny mieć środki wyeliminowania sytuacji, w których działania dyrektora sądu wpływają negatywnie na funkcjonowanie sądu i sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Propozycja zawarta w projekcie opracowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości jest jednak bardziej uzasadniona. Projekt opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości przewiduje decydującą rolę przy odwoływaniu dyrektora sądu dla zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji. Uznać należy, że przekazanie decydującej roli przy odwoływaniu sędziów zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji, które jest organem samorządu sędziowskiego, zajmującym się m. in. opiniowaniem sprawozdania z działalności sądów z obszaru apelacji, jest rozwiązaniem lepszym, niż przyznawanie takiego uprawnienia Krajowej Radzie Sądownictwa. Ponadto niecelowe wydaje się angażowanie Krajowej Rady Sądownictwa (jak proponuje się w projekcie senackim) w kwestię, która nie dotyczy bezpośrednio niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Podsumowując, rozwiązania przewidziane w senackim projekcie ustawy pokrywają się w znacznej części z rozwiązaniami zawartymi w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, który został już przyjęty przez Radę Ministrów, i w sposób bardziej kompleksowy i spójny reguluje problematykę objętą projektem senackim. Z tego względu zasadne byłoby łączne prowadzenie prac parlamentarnych nad tymi projektami.